

Oslo kommune
Byrådsavdeling for oppvekst og kunnskap

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 23.09.2019

Deres ref:

Vår ref (saksnr):
201904194-10

Saksbeh:
Marte Aarvik

Arkivkode:
400

**NOU 2019:12 LÆREKRAFTIG UTVIKLING. LIVSLANG LÆRING FOR
OMSTILLING OG KONKURRANSEEVNE - OSLO KOMMUNES
HØRINGSUTTALELSE**

Det vises til høringsbrev fra Kunnskapsdepartementet av 04.06.19, angående ovennevnte. I NOU'en foreslås en rekke tiltak som har til hensikt å bedre mulighetene til å lære gjennom hele yrkeskarrieren. I utredningen gis det også anbefalinger om gjennomføring av tiltakene. Tiltakene er gruppert i tre deler; tiltak som bør prøves ut i mindre skala før de blir innført, tiltak som bør settes i verk med en gang, og tiltak som trenger utredning før de kan settes i verk. Departementet har bedt om høringsinstansenes vurderinger av samtlige forslag til tiltak.

De foreslåtte tiltakene skal bidra til å oppnå fire mål:

1. Styrke tilbudet av utdanning og opplæring definert av arbeidslivets behov
2. Bedre kvaliteten på tilbudet
3. Øke tilgangen for flere til utdanning og opplæring
4. Øke det regionale ansvaret for koordinering og mobilisering

Oslo kommune avgir følgende uttalelse til utredningens forslag:

Tiltak som anbefales testet ut i mindre skala

1. Utvidet rett til videregående opplæring

Utvalget ønsker å legge til rette for at det gis rett til å ta (nytt) fagbrev, altså til å ta yrkesfaglig videregående opplæring for personer som fra før har fullført videregående opplæring. Retten skal også gjelde for de som har oppnådd generell studiekompetanse, men som ønsker å ta yrkesfaglig opplæring og avlegge fagprøve.

Utvalget anbefaler å lovfeste retten til å ta et nytt fag-/svennebrev og retten til å ta et fag-/svennebrev etter oppnådd studiekompetanse. Med denne retten mener utvalget at fylkeskommunene skal ha plikt til å tilby opplæringsplasser på et visst antall yrkesfag til de som omfattes av denne retten. Utvalget mener videre at hver fylkeskommune selv vurderer

hvilke fag-/svennebrev/opplæringstilbud som skal omfattes av retten, vurdert utfra behovet i regionen.

Oslos vurdering:

Oslo kommune er positiv til at det gis utvidet rett til videregående opplæring slik utvalget beskriver. Oslo kommune mener imidlertid at retten som gis bør være en generell utvidelse av voksenretten. Utvalgets forslag til innføring av en utvidet rett vil *ikke* omfatte et vesentlig antall personer med voksen- eller ungdomsrett, altså de som har fullført videregående opplæring, uten å ha tatt fag-/svennebrev eller uten å ha oppnådd generell studiekompetanse. Utvalget mener at denne gruppen ofte velger andre veier til et fag- eller svennebrev (praksiskandidat eller Fagbrev på jobb), enn å bli lærling. Oslo kommune mener imidlertid det bør sees på mulighetene for å inkludere denne gruppen i en slik rett, altså en mer generell utvidelse av voksenretten til videregående opplæring.

Utvalget tror ikke at innføringen av en utvidet rett vil øke trykket på antallet læreplasser i stor grad. Oslo kommune viser imidlertid til at det i en god del fag allerede i dag er vanskelig å få nok læreplasser til alle med rett. Det er allerede stor konkurranse om læreplassene, og i Oslo besettes ca. 50 % av læreplassene av elever fra andre fylker. Dette innebærer at det i en del fag må opprettes Vg3 i skole, hvor det også finnes høyt kvalifiserte søkere til læreplasser som enten ikke finnes eller som ofte besettes av elever fra andre fylker. På den annen side er det innenfor noen fagområder et stort behov for søkere til læreplass. Her er behovet ofte så stort at "alle" får læreplass uavhengig av rett eller ikke rett.

Oslo kommune mener at innføringen av en utvidet rett vil ha store økonomiske konsekvenser for fylkeskommunene i form av investeringskostnader og driftskostnader. Økonomiske og administrative konsekvenser må utredes og fylkeskommunene må kompenseres for merutgiftene.

2. Tilleggs lån i Lånekassen

Utvalget foreslår å innføre et tilleggs lån, for personer over 30 år, utover den vanlige studiestøtten på maksimalt 80 000 kroner i året. Det gjør at studiestøtten kommer over nivået til minimumsyttelsene for arbeidsavklaringspenger på 2 G (193 776 kroner).

Oslos vurdering:

Oslo kommune støtter intensjonen i forslaget, men mener det bør utformes krav som bedre enn et krav om alder kan hensynta økonomiske forpliktelser, som for eksempel forsørgeransvar, arbeidstilknytning og annet.

3. Prøveordning med tilskudd til studieavgift og livsopphold under utdanning og opplæring

Utvalget foreslår en prøveordning med tilskudd til studieavgift og livsopphold under utdanning og opplæring. Utvalget ønsker å innrette dette tiltaket som en utprøving med mål om å få ny kunnskap om i hvilken grad kostnader er en barriere for deltakelse og hva slags nytte arbeidsgivere og arbeidstakere kan få fra deltakelsen.

Oslos vurdering:

Oslo kommune støtter forslaget.

4. Dagpengemottakere med utdatert fagbrev som trenger ny videregående opplæring

Utvalget foreslår å utvide retten til å ta dagpenger for arbeidsledige som allerede har gjennomført og bestått videregående skole. Utvidelsen legger opp til å følge rammene foreslått av Livsoppholdutvalget (NOU 2018:13 Voksne i grunnskole og videregående opplæring) for gruppen som ikke har videregående skole fra før.

Oslos vurdering:

Oslo kommune støtter forslaget, men det er uklart hva som menes med utdatert fagbrev. Dette skal ifølge utvalget fastsettes nasjonalt, men med de tiltakene utvalget foreslår i tiltak 1 og tiltak 3, ser vi ikke hensikten med å lage egne ordninger for "utdaterte fagbrev". Dersom tiltaket knyttes til arbeidsledighet som følge av strukturendringer gir det mer mening.

Tiltak som anbefales iverksatt umiddelbart

5. Program for arbeidslivsdrevet kompetansebygging

Utvalget foreslår å opprette et program for arbeidslivsdrevet kompetansebygging der tilbydere kan søke om midler til ulike prosjekttyper for å utvikle nye fleksible utdannings- og opplæringstilbud. Dette kan være både forprosjekter, utvikling av konkrete tilbud og drift av tilbud.

Oslos vurdering:

Oslo kommune støtter intensjonen i forslaget, men mener det blir uhensiktsmessig at nasjonale instanser skal håndtere søknader fra bedrifter, kommuner og utdanningsinstitusjoner i fylkene. Oslo mener fylkeskommunene bør gis ansvar å forvalte et slikt program, og at dette bør ses i sammenheng med fylkenes kompetansepoltiske arbeid.

6. Egen satsing på kompetanse for innovasjonsprosjekter

Utvalget foreslår at 10 mill. kroner fra utviklingsstøtten, under Program for arbeidslivsrelevant kompetansebygging, rettes mot Forskningsrådets "innovasjonsprosjekt i næringslivet" (IPN). Med dette tiltaket ønsker utvalget å prøve ut en ordning som gir bedrifter, bedriftssammenslutninger og næringslivsorganisasjoner som har gjennomført IPN mulighet til å etablere nødvendige kompetansehevende tilbud.

Oslos vurdering:

Oslo kommune støtter forslaget.

7. Fjerne 30-poengregelen i fagskolene

Utvalget anbefaler å fjerne kravet om at en fagskoleutdanning må tilsvare en halvt til to års utdanning på fulltid, og at utdanningen må være på minimum 30 studiepoeng for å kvalifisere til offentlige tilskuddsmidler. Utvalget mener det ikke er behov for å sette en nedre studiepoenggrense for utdanning som tilbys.

Oslo kommune støtter utvalgets anbefalinger om å fjerne 30-poengregelen i fagskolen. Det vil gi fagskolene større fleksibilitet i å utvikle og tilpasse tilbud som møter samfunnets kompetansebehov. Det er imidlertid avgjørende at gradsbetegnelse innen fagskoleutdanning består. Målet må være en modulisering av fagskoleutdanningene godt tilpasset behovet om å gjennomføre en kompetanseheving over tid, i kombinasjon med jobb og familie – med en fleksibilitet som understøtter livslang læring.

8. Fagskoler kan søke om selvakkrediteringsrett

Utvalget anbefaler å gjøre det mulig for fagskoler å søke om selvakkrediteringsrett for alle fagområder. Ved en slik selvakkrediteringsrett gis fagskolene mulighet til å opprette studietilbud innen flere fagområder raskere, ettersom de unngår en saksbehandlingsprosess med godkjenning av NOKUT i forkant.

Oslos vurdering:

Oslo kommune er enig i utvalgets anbefaling om å gi fagskoler anledning til å søke om selvakkreditering for alle fagområder. Det vil gi fagskolene større effektivitet i utviklingen av tilbud som møter samfunnets kompetansebehov. Selvakkrediteringsrett bør begrenses til fagskoler som tilbyr studier på 120 stp.

9. Resultatbasert tilskudd til fagskolene bør gis til de enkelte fagskolene i stedet for til fylkeskommunene

Utvalget foreslår at det resultatbaserte tilskuddet bør gis tilbake til de enkelte fagskolene i stedet for til fylkeskommunene. Utvalget mener at det resultatbaserte tilskuddet må komme den enkelte fagskole til gode. I dag er det slik at hele tilskuddet, både grunntilskuddet og det resultatbaserte tilskuddet overføres til fylkeskommunen. Fylkeskommunene står fritt til å benytte tilskuddet til fagskole eller andre utgiftsposter. Ved at fagskolene selv blir premiert med det resultatbaserte tilskuddet vil det skape gode insentiver for å tilby tilrettelagte og attraktive utdanninger og emner.

Oslos vurdering:

Oslo kommune har forstått dagens regelverk slik at fylkeskommunen *ikke* står fritt til å benytte tilskuddet til annet enn fagskole. Det resultatbaserte tilskuddet er satt av til fagskoleutdanning og skal utelukkende komme fagskolene til gode. Fylkeskommunen bør fremdeles ha en rolle i forvaltning av det resultatbaserte tilskuddet, for å kunne se tilskuddet i sammenheng med regionens kompetansebehov og kompetansepoltiske planer.

10. Kostnadsdekning for mindre emner

Utvalget ønsker at det skal finnes et tilbud av emner som er mindre enn det som normalt tilbys i dag. Utvalget foreslår derfor at den resultatbaserte komponenten i finansieringssystemet (for universitet og høyskoler) endres slik at det i større grad vil bære seg økonomisk å tilby mindre emner. Det er ikke utvalgets intensjon at alle emner skal splittes opp og tilbys i mindre enheter.

Oslos vurdering:

Oslo kommune støtter forslaget.

11. Økt resultatfinansiering av betalingsstudier

Utvalget foreslår å fjerne avkortingen av resultatfinansieringen for studier der inntil 49 prosent av kostnadene dekkes gjennom delbetaling fra studenten. Tiltaket åpner for at institusjonene kan tillate seg å sette lavere skolepenger eller opprette nye emner som i dagens modell ikke bærer seg økonomisk. Utvalget mener tiltaket er en hensiktsmessig måte å styrke institusjonenes forutsetning for å gi et studietilbud som er rimeligere for studentene, og som samtidig styrker institusjonenes forretningsgrunnlag.

Oslos vurdering:

Oslo kommune har ingen merknader til forslaget.

12. Program for fleksibel læring

Utvalget foreslår at det innføres et program for fleksibel læring. Og tiltaket innrettes som en konkurransearena hvor opplærings- og utdanningstilbydere kan søke støtte til utviklingsprosjekter av typen; modell- og metodeutvikling, utvikling av fleksible tilbud og digitalisering av eksisterende tilbud. Utvalget mener at programmet må favne bredere enn tilbydere av høyere utdanning, og ønsker at programmet også rettes mot tilbydere på fagskole- og videregående skole-nivå.

Oslos vurdering:

Oslo kommune støtter forslaget.

13. Kvalitet i Bedriftsintern opplæring (BIO)

Utvalget foreslår at det utarbeides eksplisitte kvalifikasjonskrav til tilbydere som bedriftene kan benytte i BIO. Felles kvalifikasjonskrav kan bidra til en likere praksis i fylkene når det gjelder hvilken type opplæring BIO-midlene kan dekke.

Oslos vurdering:

Oslo kommune støtter forslaget.

14. Opptak til enkeltemner i høyere utdanning uten å ha dokumentert studiekompetanse

Utvalget foreslår at studenter uten dokumenterte kvalifikasjoner i større grad bør kunne delta i utdanning dersom det er ledige plasser, og dersom dette ikke er til særlig hinder for undervisningen.

Oslos vurdering:

Oslo kommune støtter forslaget.

15. Gi eksamensrett for betalende studenter uten studiekompetanse i høyere utdanning

Utvalget foreslår at studenter som selv bekoster sin utdanning også må få mulighet til å avlegge eksamen og oppnå studiepoeng, selv om de ikke har studiekompetanse.

Oslos vurdering:

Oslo kommune er bekymret for om en ordning slik utvalget beskriver kan føre til at personer med god økonomi får en lettere tilgang til høyere utdanning enn personer med svakere økonomi. Oslo kommune mener et eventuelt lovforslag om endring i eksamensretten ikke må utfordre prinsippet om lik rett til utdanning.

16. Studiestøtte hele livet

Utvalget foreslår flere endringer av Lånekassens støtteordning:

- a. Avvikle krav om 50 prosent studiebelastning. Det skal ikke være noen nedre grense.
- b. Avvikle vilkår om minste varighet på ett semester. Det skal ikke være noen nedre grense. Proporsjonal studiestøtte.
- c. Erstatte åtteårsgrense for støtte med grense for maksimalt lånebeløp. Det foreslås et gjeldstak på 630 000 kr (6,5 G), hvor lån til skolepenger ikke medregnes.
- d. Bedre lånemuligheter for personer over 45 år. Samme gjeldstak som i forslag c kombineres med å heve aldersgrensen til 70 år for når lånet skal være tilbakebetalt.
- e. Reversering av gradsomgjøringslån for personer over 35 år.

Oslos vurdering:

Oslo kommune støtter forslaget.

17. Utdanning med dagpenger

Utvalget foreslår at det skal åpnes for å kunne ta formell utdanning med dagpenger. Utvalget legger til grunn at utdanningen normalt bør ha en begrenset omfang, men med mulighet for en viss utvidelse i perioder med lavkonjunktur, og at dagpengeregelverket – foruten å åpne for denne muligheten – i hovedtrekk bør ligge fast.

Oslos vurdering:

Oslo støtter forslaget, men det må ses i sammenheng med forslag nummer 1 og 3.

18. Utdanning med sykepenger

Utvalget foreslår at det legges bedre til rette for bedre utdanningsmuligheter og finansiering mens man mottar sykepenger. Utvalget foreslår at det skal gis mulighet til å ta (formell) utdanning i et omfang på inntil 15 studiepoeng hver sjette måned uten krav om noen bestemt studiebelastning, og utdanningen skal være tilgjengelig for målgruppen som en rettighet.

Oslos vurdering:

Oslo kommune støtter forslaget.

19. Øke støtten til fylkeskommunenes arbeid med mobilisering og koordinering

I statsbudsjettet for 2019 ble det satt av 47 mill. kroner til regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse, kap. 553 post 60, noe som innebar en reduksjon fra 142 mill. kroner fra 2018. Utvalget anbefaler at kap. 553 post 60 i statsbudsjettet for 2020 økes til samme nivå som i 2018. Dette i tråd med oppgavene og ansvaret fylkeskommunene samlet vi ha framover for regional kompetanseutvikling.

Oslos vurdering:

Oslo støtter forslaget.

Tiltak som anbefales utredet

20. Fleksibilitetsinsentiv i finansieringssystemet

Utvalget foreslår at det utformes et eget fleksibilitetsinsentiv i finansieringssystemet for universiteter og høyskoler. Insentivet kan utformes som en egen indikator som teller hvor mange studenter som har deltatt på ulike former for fleksible studietilbud og gir finansiering deretter. Insentivet er tenkt å kompensere for kostnader knyttet til å tilby nettbaserte, modulbaserte, distribuerte, kvelds-, helge- og samlingsbaserte utdanninger eller utdanninger som tilbys i samarbeid med aktører fra arbeidslivet.

Oslos vurdering:

Oslo har ingen merknader til forslaget.

21. Nye unntak i egenbetalingsforskriften

Utvalget ønsker å legge til rette for at institusjonene får utvidede muligheter til å tilby utdanninger mot betaling, uten at dette skal gå på bekostning av lik rett til utdanning. Utvalget mener at økt tilfang av studenter som er villige til å betale for utdanning ikke vil legge press på tilbudet av gratis grunnutdanning ettersom institusjonene gjennom den eksterne finansieringen får mulighet til å øke sin kapasitet.

Oslos vurdering:

Oslo kommune mener det må sikres at det ikke etableres praksiser der offentlige universiteter og høyskoler favoriserer betalings elever. Eventuelle endringer i egenbetalingsforskriften må ikke utfordre gratisprinsippet eller gå på bekostning av prinsippet om lik rett til utdanning, og må ikke få negative følger for de som ikke kan betale seg inn i høyere utdanning.

22. Aldersbestemt kandidatindikator

Utvalget ber Kunnskapsdepartementet om å vurdere ordninger som i større grad kan ivareta hensynet til både kandidatproduksjon og livslang læring. En mulig vei kan være å reversere kandidatindikatoren for studenter over 30 år.

Oslos vurdering:

Oslo har ingen merknader til forslaget.

23. Godkjenningsordning for ikke-formelle opplæringstilbud

Utvalget mener det trengs en godkjenningsordning for tilbud av ikke-formell opplæring. Det bør gjøres en utredning av hvordan en slik ordning bør utformes.

Oslos vurdering:

Oslo støtter forslaget.

24. Bedre system for realkompetansevurdering

Utvalget foreslår at det settes i gang et langsiktig arbeid for å etablere en enhetlig praksis for realkompetansevurderinger for opptak til studier, og avkorting av studieløp ved norske universiteter, høyskoler, fagskoler og videregående skoler. Utvalget foreslår at det i første omgang bevilges midler til et prosjekt som skal utrede hvilke typer felles digitale verktøy som kan utvikles for å støtte institusjonene i deres arbeid med realkompetansevurderinger.

Oslos vurdering:

Oslo støtter forslaget.

Med hilsen

Inga Marte Thorkildsen
byråd for oppvekst og kunnskap

Godkjent elektronisk

Kopi til: Utdanningsetaten, Postboks 6127 Etterstad, 0602 OSLO